

Projekt
ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA W GDAŃSKU
z dnia 2024 r.
w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody
„Bagnisko Niedźwiady”

Na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1644 i 1890) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się plan ochrony dla rezerwatu przyrody „Bagnisko Niedźwiady”, zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. 1. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ekosystemów borów bagiennych, torfowisk i jeziora dystroficznego wraz z procesami ich naturalnej dynamiki oraz związanych z nimi cennych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

2. Przyrodniczymi i społecznymi uwarunkowaniami realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, są:

- 1) położenie rezerwatu w dużym kompleksie leśnym Borów Tucholskich;
- 2) położenie rezerwatu w granicach obszaru Natura 2000 Nowa Brda PLH220078;
- 3) występowanie mozaiki siedlisk wodnych, bagiennych i leśnych;
- 4) znaczna zmienność warunków wodnych na obszarze rezerwatu i związana z tym dynamika zmian roślinności leśno-torfowiskowej.

§ 3. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną ścisłą.

§ 4. Identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków określa załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 5. Działania ochronne z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań określa załącznik nr 2 do zarządzenia.

§ 6. Wskazuje się wymagania ochrony przyrody konieczne do uwzględnienia w ustaleniach planu ogólnego gminy Przechlewo i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego¹⁾ oraz planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych.

- 1) W planach należy uwzględnić aktualny przebieg granicy rezerwatu oraz obecność jego otuliny²⁾;
- 2) należy usunąć odcinek szlaku turystycznego Doliny Brdy (żółtego szlaku turystycznego PTTK) przebiegający przez rezerwat, szlak poprowadzić poza granicami rezerwatu;
- 3) w otulinie rezerwatu:
 - a) zachować dotychczasowy sposób użytkowania terenu, tj. zwarty kompleks leśny;
 - b) nie podejmować przedsięwzięć mogących pogłębiać deficyt/wahania poziomu wody w złożu torfowym,

¹⁾ Do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy Przechlewo, wskazania zawarte w § 6 pozostają jednocześnie wskazaniem do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego tej gminy.

²⁾ Granice te zostały wyznaczone w zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku w sprawie rezerwatu przyrody „Bagnisko Niedźwiady”.

- c) nie dopuszczać lokalizacji nadziemnych obiektów liniowych lub punktowych, które mogłyby pogorszyć walory krajobrazowe, np. takich jak linie energetyczne lub wieże telekomunikacyjne,
- d) nie lokalizować obiektów o charakterze turystycznym lub rekreacyjnym.

§ 7. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków.

Lp.	Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków
Zagrożenia istniejące wewnętrzne		
1.	Nie zidentyfikowano istniejących zagrożeń wewnętrznych.	Nie wskazuje się.
Zagrożenia potencjalne wewnętrzne		
2.	Nie zidentyfikowano potencjalnych zagrożeń wewnętrznych.	Nie wskazuje się.
Zagrożenia istniejące zewnętrzne		
3.	Zmienne warunki klimatyczne (okresy suszy i większego uwodnienia) powodujące fluktuacje stosunków wodnych w rezerwacie i w konsekwencji: <ul style="list-style-type: none"> – zamieranie drzewostanu sosnowego w częściach boru bagiennego (na płytkich pokładach torfu), – ekspansję trzęślicy <i>Molinia caerulea</i>, szczególnie pod zamierającymi sosnami, – przyspieszony rozkład torfu w okresach niedoboru wody. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Brak możliwości wpływu na warunki klimatyczne w ramach planu ochrony rezerwatu; 2) W otulinie rezerwatu: <ol style="list-style-type: none"> a) niepodejmowanie przedsięwzięć mogących pogłębiać deficyt/wahania poziomu wody w złożu torfowym; b) uwzględnienie potrzeb ochrony torfowiska podczas wykonywania gospodarki leśnej w otulinie rezerwatu; 3) monitoring poziomu wód gruntowych w rezerwacie.
4.	Przebieg szlaku turystycznego Doliny Brdy (żółty szlak PTTK) przez rezerwat (przez obszar boru bagiennego) powodujący wydeptywanie roślinności, płoszenie zwierząt, zaśmiecanie.	Przeniesienie przebiegu szlaku turystycznego Doliny Brdy poza granice rezerwatu.
5.	Antropopresja: penetracja, próby wędkowania w jeziorze dystroficznym, wydeptywanie, niszczenie roślinności, zbiór roślin i grzybów, hałas, płoszenie zwierząt, pozostawianie odpadów.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Uzupelnienie i utrzymanie tablic informujących o formie i celu ochrony oraz zakazach obowiązujących na terenie rezerwatu; 2) w razie nasilenia antropopresji - kontrole uprawnionych służb (Straż Leśna, Policja); 3) sprzątanie odpadów.
Zagrożenia potencjalne zewnętrzne		
5.	Wykonywanie gospodarki leśnej w otulinie rezerwatu bez uwzględnienia jego potrzeb ochronnych (cięcia zupełne w rębni zupełnej lub	<p>W otulinie rezerwatu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w strefie o szerokości 50 m od granicy rezerwatu zaniechanie cięć rębnych

	gniazdowej zaburzające reżim hydrologiczny torfowiska).	z dopuszczeniem prac pielęgnacyjnych i sanitarnych; 2) w pozostałej części otuliny: – stosowanie rębni złożonych z wydłużonym okresem odnowienia (preferowana IVd), – powierzchnia cięć zupełnych nie powinna przekraczać 10% powierzchni otuliny na dziesięciolecie.
6.	Pogłębienie deficytu wody w złożu torfowym mogące spowodować: – trwałe przesuszenie stropowej warstwy złoża torfowego powodujące jego murszenie i mineralizację, – dopływ substancji humusowych z murszejących torfów do jeziora dystroficznego, – zanikanie okresowych zbiorników wodnych, – degenerację roślinności torfowiskowej i bagiennej.	W otulinie rezerwatu: 1) niepodejmowanie przedsięwzięć mogących pogłębiać deficyt wody w złożu torfowym; 2) uwzględnienie potrzeb ochrony torfowiska podczas wykonywania gospodarki leśnej w otulinie rezerwatu: a) w strefie o szerokości 50 m od granicy rezerwatu zaniechanie cięć rębnych z dopuszczeniem prac pielęgnacyjnych i sanitarnych, b) w pozostałej części otuliny: – stosowanie rębni złożonych z wydłużonym okresem odnowienia (preferowana IVd), – powierzchnia cięć zupełnych nie powinna przekraczać 10% powierzchni otuliny na dziesięciolecie; 3) monitoring poziomu wód gruntowych w rezerwacie.
7.	Lokalizacja przedsięwzięć dysharmonijnych krajobrazowo w rezerwacie ³⁾ lub w jego sąsiedztwie.	W rezerwacie i jego otulinie nielokalizowanie nadziemnych obiektów liniowych lub punktowych, które mogłyby pogorszyć walory krajobrazowe, np. takich jak linie energetyczne lub wieże telekomunikacyjne.

³⁾ Dotyczy infrastruktury liniowej lokalizowanej w trybie art. 15 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688 i 1890).

Działania ochronne z podaniem rodzaju, zakresu oraz lokalizacji tych działań.

Lp.	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych	Lokalizacja działań ochronnych
1.	Monitoring poziomu wód gruntowych.	Instalacja przynajmniej 3 automatycznych urządzeń rejestrujących wahania poziomu zwierciadła wód gruntowych.	Oddziały 256, 257, 258 Nadleśnictwo Niedźwiady ⁴⁾ , Leśnictwo Żołna i Nowa Brda.
2.	Ocena procesów zamierania drzew oraz sukcesji, które zachodzą na tych obszarach.	W trakcie obowiązywania planu ochrony wykonać przynajmniej 3 razy ocenę procesu zamierania drzew i kierunków sukcesji – (zamieranie drzew oceniać wizualnie lub przy pomocy zdjęć wykonywanych na niskich wysokościach przy użyciu drona).	Cały rezerwat.
3.	Ograniczenie antropopresji.	1) Uzupełnienie i utrzymanie tablic informujących o formie i celu ochrony oraz zakazach obowiązujących w rezerwacie – wg potrzeb; 2) likwidacja oznaczeń szlaku turystycznego Doliny Brdy (żółty szlak PTTK); 3) kontrole Policji i Straży Leśnej – wg potrzeb.	1) W pobliżu granic rezerwatu; 2) na przebiegu szlaku; 3) cały rezerwat.
4.	Usuwanie odpadów.	Wg potrzeb.	Cały rezerwat, w szczególności wzdłuż dróg leśnych.

⁴⁾ Według Planu Urządzenia Lasu na lata 2023-2032.

Uzasadnienie

Plan ochrony rezerwatu przyrody został opracowany na podstawie art. 19 ust. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688 i 1890), zgodnie z art. 20 ust. 1 i 2 tej ustawy, z dostosowaniem zakresu prac do zasobów, tworów i składników przyrody, walorów krajobrazowych oraz wartości kulturowych rezerwatu. Projekt planu sporządzono uwzględniając treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94 poz. 794), w tym uwzględniając zakres planu ochrony rezerwatu przyrody, określony w art. 20 ust. 3. Plan ochrony rezerwatu sporządza się na okres 20 lat.

Plan ochrony rezerwatu jest zgodny z planem zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nowa Brda PLH220078). Z uwagi na zapisy art. 20 ust. 6 ustawy o ochronie przyrody, niniejszy plan nie uwzględnia zakresu planu zadań ochronnych dla ww. obszaru Natura 2000.

Rezerwat „Bagnisko Niedźwiady” został powołany na mocy §11 zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 marca 1982 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. Nr 10 poz. 74) w celu „zachowania fragmentu boru bagiennego oraz innych torfowisk z rzadkimi roślinami.” Obecnie obowiązuje zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku w sprawie rezerwatu przyrody „Bagnisko Niedźwiady”, które określa cel ochrony rezerwatu: „zachowanie ekosystemów borów bagiennych, torfowisk i jeziora dystroficznego wraz z procesami ich naturalnej dynamiki oraz związanych z nimi cennych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt”. Powierzchnia rezerwatu wynosi 56,45 ha. Rezerwat posiada otulinę o powierzchni 150,38 ha.

Rezerwat położony jest w województwie pomorskim, w powiecie człuchowskim, na terenie gminy Przechlewo i obejmuje część działek ewid. nr: 4229, 4256, 4257, 4258, 4259, 4260 obrębu 0009 Przechlewko. Rezerwat zlokalizowany jest na terenie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Niedźwiady (leśnictwa Żoła i Nowa Brda). Rezerwat położony jest około 4,5 km na północny-zachód od miejscowości Lipczynek i około 9 km na wschód od miejscowości Koczała. Przy północno-wschodniej granicy rezerwatu przebiega droga 1740G Miastko-Lipczynek-Nowa Wieś. Obiekt ten położony jest w całości na terenie obszaru Natura 2000 Nowa Brda PLH220078.

Rezerwat obejmuje mozaikę siedlisk, głównie torfowiskowo-leśnych. Powierzchniowo dominują bory bagiennie, a miejscami występują również inne typy siedlisk leśnych: bory trzęślicowe, bory świeże i zbiorowiska zastępcze ze świerkiem. Do najcenniejszych ekosystemów rezerwatu należy jezioro dystroficzne o powierzchni około 0,4 ha wraz z okalającym je płem mszarnym. Oprócz jeziora na terenie rezerwatu występuje jeszcze kilka innych, niewielkich zbiorników (o powierzchni do kilka arów), które mają jednak charakter efemeryczny, oraz fragment zadrzewionego, ale jeszcze nieleśnego torfowiska wysokiego. Ekosystemy te reprezentują cztery typy siedlisk przyrodniczych⁵⁾: 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*) oraz 91D0 Bory i lasy bagiennie (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagiennie lasy borealne.

Aktualną ocenę wartości przyrodniczych oraz identyfikację zagrożeń dla rezerwatu przeprowadzono podczas sporządzania dokumentacji do planu ochrony rezerwatu w latach 2020-2021⁶⁾.

⁵⁾ Wskazanych w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U.UE.L.1992.206.7 z dnia 22.07.1992 r.).

⁶⁾ Projekt planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Bagnisko Niedźwiady”, Klub Przyrodników, 2021.

Zidentyfikowane zagrożenia dla rezerwatu wynikają głównie z niestabilnych warunków wodnych. Fluktuacje poziomu wód gruntowych spowodowane są prawdopodobnie przyczynami klimatycznymi: okresami suszy, przerywanymi okresami większego uwodnienia. Ich skutkiem jest m. in. proces zamierania starych drzewostanów sosnowych w borach bagiennych skorelowany z fragmentami złoża torfowego o niewielkiej miąższości (do 1,5 m). Pod zamierającymi sosnami rozwija się facja trzęślicowa. Natężenie zamierania drzewostanów jest obecnie w rezerwacie wysokie, lecz nie można przewidzieć procesów dynamiki roślinności, jaki mogą być jego konsekwencją.

Nasilenie niekorzystnych czynników klimatycznych będzie pogłębiać procesy, które są już obserwowane w rezerwacie, może też prowadzić do degradacji ekosystemów: przesychania i murszenia złoża torfowego, dopływu substancji humusowych z murszejących torfów do jeziora dystroficznego (niskie pH i ciemne zabarwienie wody uniemożliwi rozwój roślinności podwodnej), zaniku okresowych zbiorników wodnych i biocenoz z nimi związanych, zmian składu gatunkowego i struktury zbiorowisk roślinnych. Z uwagi na prawdopodobną przyczynę tych procesów nie można im przeciwdziałać w ramach planu ochrony rezerwatu. Konieczne jest jednak niedopuszczenie do realizacji w zlewni rezerwatu działań lub przedsięwzięć, które mogłyby dodatkowo zaburzać jego warunki wodne. Zlewnia ta w znacznym stopniu pokrywa się z otuliną wyznaczoną dla rezerwatu.

Ze względu na leśne otoczenie, największy wpływ na warunki wodne rezerwatu (oprócz klimatu) ma sposób wykonywania gospodarki leśnej w jego zlewni. Ochrona zlewni powinna być realizowana poprzez takie jej użytkowanie, aby zapewnić jak największy dopływ wody do torfowisk (powierzchniowy i podziemny) i ograniczyć jej starty. Najbardziej istotne jest zachowanie strefy o szerokości 50 m od granicy rezerwatu, w której ograniczy się prace związane z pozyskaniem drewna. W strefie tej dopuszcza się cięcia sanitarne i pielęgnacyjne, które jednak nie mogą doprowadzić do nadmiernego prześwietlenia drzewostanu. W pozostałej części otuliny preferuje się stosowanie rębni złożonych z wydłużonym okresem odnowienia (optymalnie IVd), tak aby łączna powierzchnia cięć zupełnych nie przekraczała 10% powierzchni otuliny w okresie 10-lecia.

Oprócz gospodarki leśnej, potencjalnym zagrożeniem dla zachowania reżimu wodnego torfowisk i jezior rezerwatu mogą być przedsięwzięcia, które zaburzają dostawę wody do rezerwatu, np. związane z przeznaczeniem gruntów leśnych na inne cele, lokalizacją nowych dróg lub innych elementów infrastruktury, których budowa wymagałaby wycinki drzew lub naruszania powierzchni gruntu. Działania takie nie powinny być realizowane w przestrzeni rezerwatu i jego otuliny.

Przez rezerwat (linią oddziałową przecinającą bór bagienny) przebiega szlak turystyczny PTTK (Doliny Brdy), który został utworzony na terenie nieudostępnionym dla ruchu pieszego (i niezgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Generuje on niewielki ruch turystyczny, jednak ze względu na lokalizację i oddziaływanie na biocenozy (wydeptywanie, niszczenie roślin, płoszenie zwierząt, zaśmiecanie) należy go przenieść poza granice rezerwatu. Dla ograniczenia antropopresji w otulinie rezerwatu nie należy również lokalizować infrastruktury o charakterze rekreacyjnym lub turystycznym, takich jak wiaty, ławki itp.

W rezerwacie zidentyfikowano również próby wędkowania w jeziorze dystroficznym (wydeptany brzeg jeziora, pozostawione odpady). Z uwagi na brak jakichkolwiek ryb w jeziorze (niskie pH wody uniemożliwia ich przeżycie) przewiduje się, że sytuacje takie będą mieć charakter incydentalny.

Jezioro dystroficzne otoczone torfowiskami i borami bagiennymi, położone w kompleksie borów sosnowych, wyróżnia się dużymi walorami krajobrazowymi. Dla zachowania naturalnego krajobrazu Borów Tucholskich, wolnego od elementów antropogenicznych, w rezerwacie i jego otulinie nie należy dopuszczać lokalizacji nadziemnych obiektów liniowych lub punktowych, np. takich jak linie energetyczne lub wieże telekomunikacyjne. Zapisy te powinny być uwzględnione w dokumentach planistycznych gminy Przechlewo.

W granicach rezerwatu nie zidentyfikowano zagrożeń, które wymagałyby realizacji działań ochronnych ingerujących w stan ekosystemów. Rezerwat obejmuje się ochroną ścisłą.

Na terenie rezerwatu dopuszcza się jedynie działania służące ograniczeniu antropopresji lub jej skutków: oznakowanie granic rezerwatu (tablicami informującymi o formie ochrony przyrody oraz o celu ochrony rezerwatu, jego wartościach przyrodniczych i obowiązujących zakazach), sprzątnięcie odpadów.

Ze względu na niestabilne warunki wodne i ich znaczący wpływ na ekosystemy rezerwatu, konieczne jest monitorowanie poziomu wód gruntowych w obrębie złoża torfowego. Optymalnym sposobem jest montaż automatycznych urządzeń pomiarowych, które będą w sposób ciągły odczytywać i zapisywać poziom wody. Dane te umożliwią ocenę stanu uwodnienia torfowiska oraz interpretację przyczyn procesów, które zachodzą w rezerwacie.

Wyniki badań i analiz przeprowadzonych na etapie sporządzania planu ochrony dla rezerwatu pozwoliły zdiagnozować zagrożenia wynikające z labilnych warunków wodnych (zamieranie drzew, ekspansja trzęślicy modrej). Jednak nie można jednoznacznie określić kierunków i stopnia nasilenia tych procesów w przyszłości. Ocena zamierania drzew i sukcesji, która zachodzi w płatach z zamierającym drzewostanem, powinna być wykonywana przynajmniej 3-krotnie w trakcie 20-letniego okresu obowiązywania planu ochrony rezerwatu.

Dokumenty planistyczne gminy Przechlewo powinny uwzględniać potrzeby ochronne rezerwatu, przede wszystkim konieczność ochrony warunków wodnych, nie tylko w jego granicach, ale również otulinie. Wiąże się to z zachowaniem kompleksu leśnego i nie lokalizowaniem przedsięwzięć mogących pogłębiać deficyt/wahania poziomu wody w złożu torfowym. Należy również uwzględnić zmianę przebiegu szlaku turystycznego Doliny Brdy, który nielegalnie przecina rezerwat, oraz ww. zapisy służące ograniczeniu antropopresji i zachowaniu krajobrazu wolnego od elementów antropogenicznych.

Nie wskazuje się obszarów i miejsc udostępnionych do celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych oraz amatorskiego połowu ryb i rybactwa ze względu na zagrożenie dla przedmiotów ochrony rezerwatu i przeciwdziałanie antropopresji. Do celów naukowych rezerwat może być udostępniony wyłącznie na wniosek zainteresowanego, po uzyskaniu zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku określającego zakres i zasady prowadzenia badań, pod warunkiem, że badania nie spowodują negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu. Nie wskazuje się miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza, ze względu na sprzeczność powyższych form działalności z celami ochrony przyrody w rezerwacie.

Utrzymuje się zakaz wprowadzania psów na teren rezerwatu, ze względu na możliwość płoszenia gniazdujących tam ptaków i innych zwierząt.

Nie wyznacza się obszarów, w których można polować, ze względu na sprzeczność powyższych form działalności z celami ochrony przyrody w rezerwacie.

W planie ochrony nie uwzględniono wyników audytu krajobrazowego, gdyż dla województwa pomorskiego takiego audytu jeszcze nie opracowano.

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring oraz montaż tablic informacyjnych jest RDOŚ w Gdańsku. Za sprzątnięcie odpadów odpowiada Nadleśnictwo Niedźwiady. Konieczne jest też przeniesienie szlaku turystycznego i likwidacja jego oznaczeń w granicach rezerwatu, za co odpowiedzialny jest lokalny oddział PTTK.

Projekt planu ochrony przesłano do Nadleśnictwa Niedźwiady, zarządzającego obszarem LP, na którym położony jest rezerwat (pismo RDOS-Gd-WOC.6202.6.2024.DS.1 z dnia 26 marca 2024 r.). Nadleśnictwo (pismem ZG.7212.4.2024.ER z dnia 18 kwietnia 2024 r.) wniosło uwagi dotyczące sposobu wykonywania gospodarki leśnej w otulinie rezerwatu proponując:

- uwzględnienie, oprócz rębni IVd, również rębnie zupełne (których powierzchnie nie powinny przekraczać 10% powierzchni otuliny na dziesięciolecie”),

- wykonywanie zrębów zupełnych w strefie o szerokości 25 m od granicy rezerwatu pod warunkiem pozostawienia w tym obszarze kęp starodrzewu (biogrup).

Zaproponowane w projekcie planu ochrony zapisy dotyczące gospodarki leśnej w otulinie rezerwatu mają przede wszystkim na celu ochronę warunków wodnych torfowiska. Odnoszą się one do jego zlewni bezpośredniej (w przybliżeniu pokrywającej się powierzchniowo z otuliną rezerwatu), a więc obszaru, który w znacznym stopniu wpływa na bilans wodny torfowiska. Dla zachowania ekosystemów, które są przedmiotem ochrony rezerwatu, konieczne jest zapewnienie dostawy wody i ograniczenie jej antropogenicznych strat. Torfowisko zasilane jest głównie wodami opadowymi, na których wielkość nie mamy wpływu. Ochrona rezerwatu powinna zatem dotyczyć ograniczania strat wody w jego zlewni. Ponieważ teren ten pokrywają lasy, sposób ich użytkowania ma duży wpływ na uwodnienie torfowiska. Zaproponowane w projekcie planu ochrony rębnie złożone umożliwiają prowadzenie prac gospodarczych, a ich głównym celem przyrodniczym jest niedopuszczenie do nadmiernego parowania wody z powierzchni zrębowych i stabilizacja warunków wodnych rezerwatu. Preferowana rębnia IVd umożliwia wykonywanie różnych sposobów cięć (w tym również cięcia zupełne), w sposób zapewniający osiągnięcie tych dwóch celów – odnowienia drzewostanu i ochronę rezerwatu. W związku z powyższym zachowano zapisy projektu planu ochrony bez zmian.